

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie**

Lublin, dnia 22 grudnia 2009 r.

**Pan
Leszek Mioduski
Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Łukowie**

LLU-410-34-04/09
P/09/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie skontrolowała w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Łukowie, zwanym dalej Inspektoratem lub PIW, realizację w latach 2008-2009 (do 30.09) programu zwalczania choroby Aujeszkyego, zwanego dalej Programem.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 1 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Inspektorat zadań objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, niemających jednakże zasadniczego wpływu na kontrolowaną działalność. Nieprawidłowości polegały na:

- braku rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną w zakresie trzody chlewnej,
- niewydaniu decyzji określających statusy większości zbadanych stad świń,
- niedostatecznym nadzorze nad szczepieniami i przemieszczaniem zwierząt,
- nierzetelności sprawozdań z realizacji Programu,
- zawyżeniu normy czasu zużywanego przez urzędowych lekarzy weterynarii na wizytowanie tzw. pustych stad.

NIK ocenia negatywnie nieprzewodzenie przez Powiatowego Lekarza Weterynarii (PLW) rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną w odniesieniu do gospodarstw utrzymujących trzodę chlewną, wymaganego art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych¹, zwanej dalej „uozz”.

Działania zmierzające do pozyskania danych niezbędnych do utworzenia takiego rejestru PLW zintensyfikował dopiero w trakcie kontroli NIK (12.10.2009 r.). PIW nie posiadał własnych danych o liczbie stad świń na obszarze powiatu łukowskiego, niezbędnych dla właściwego planowania i miarodajnej oceny stopnia realizacji Programu. Rozpoczynając 27 sierpnia 2008 r. realizację Programu, PLW przyjął, że badaniami I stopnia objęte zostaną 4.203 stada świń, zaewidencjonowane na dzień 1 sierpnia 2008 r. w prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (SIRZ)². Liczba stad świń na terenie powiatu łukowskiego, według informacji ARiMR, wynosiła na dzień 1 stycznia 2008 r. 2.544, a na 1 grudnia 2008 r. 4.705. Dane te nie odzwierciedlały jednak stanu faktycznego. W ramach pierwszego próbkobrania do dnia 30.09.2009 r. lekarze weterynarii dotarli do 4.495 siedzib stad świń, stwierdzając, że w 1.754 z nich świny nie były utrzymywane (stada puste). Jednocześnie stwierdzili utrzymywanie świń w 656 stadach niezarejestrowanych w SIRZ. Świny w tych stadach objęto badaniami w kierunku choroby Aujeszkiego. Ustalono w oparciu o informacje ARiMR i zebrane w trakcie pierwszego próbkobrania dane o siedzibach stad świń PLW ewidencjonował w programie komputerowym „vetLINK”, opracowanym w związku z realizacją Programu. Ewidencja ta nie odzwierciedlała wszystkich siedzib stad świń, gdyż do 30.09.2009 r. pierwszy etap badań nie został zakończony.

NIK ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami sposób zorganizowania i nadzorowania przez PLW badań stad świń w kierunku choroby Aujeszkiego.

Do realizacji Programu na terenie powiatu łukowskiego Inspektorat przystąpił w cztery miesiące po wejściu w życie (18 kwietnia 2008 r.) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń³. Stosownie do wymogów art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji

¹ Dz. U. z 2008 r. nr 213, poz. 1342 ze zm.

² na podstawie ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008 r. nr 204, poz. 1281 ze zm.)

³ Dz. U. nr 64, poz. 397 ze zm.

Weterynaryjnej⁴, PLW decyzjami administracyjnymi wyznaczył 24 osoby niebędące pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej do bezpośredniej realizacji zadań przewidzianych w Programie. Z 14 wyznaczonymi lekarzami weterynarii zawarł umowy na wykonywanie ochronnych szczepień i badań rozpoznawczych świń oraz pobieranie próbek do badań diagnostycznych, a z 10 osobami umowy na wykonywanie czynności pomocniczych (poskramianie świń). Wyznaczone osoby spełniały wymagania określone w § 2 pkt 1 i 5 oraz § 3 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu czynności wykonywanych przez osoby niebędące pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej oraz kwalifikacji tych osób⁵.

PLW prawidłowo kontrolował pobieranie przez wyznaczonych lekarzy weterynarii próbek krwi świń. Nie nadzorował jednak prowadzenia przez nich szczepień zwierząt. Posiadana przez Inspektorat dokumentacja w tym zakresie nie pozwalała rzetelnie ocenić przestrzegania terminarza szczepień określonego w Programie.

Kontrola 100% rachunków przedłożonych przez wyznaczone osoby za wrzesień 2009 r. wykazała, że za wykonane czynności wypłacono im wynagrodzenia ustalone zgodnie z zawartymi umowami, według stawek określonych w rozporządzeniu MRiRW z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii⁶.

NIK ocenia negatywnie wykazywanie w miesięcznych sprawozdaniach z realizacji Programu danych niezgodnych z zaewidencjonowanymi w programie „vetLINK”. Niezgodności takie stwierdzono w dwóch z trzech skontrolowanych sprawozdań przekazanych przez PLW do Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Lublinie. W sprawozdaniu za sierpień 2008 r. o dwie sztuki zaniżono ogólną liczbę zbadanych zwierząt (wykazano 385, zamiast 387), a w sprawozdaniu za grudzień 2008 r. zaniżono liczbę stad zakażonych (wykazano 4, zamiast 5) i zawyżono liczbę stad niezakażonych wirusem choroby Aujeszkyego (podano 323, zamiast 322).

NIK pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia stan realizacji Programu na terenie powiatu łukowskiego i dotychczasowe jego rezultaty.

⁴ Dz. U. z 2007 r. nr 121, poz. 842 ze zm.

⁵ Dz. U. nr 89, poz. 860 ze zm.

⁶ Dz. U. nr 178, poz. 1837 ze zm.

Do 30 września 2009 r. pierwszy etap badań przeprowadzono w 2.741 stadach świń, co stanowiło 65,2 % ich liczby przyjętej przy rozpoczynaniu realizacji Programu (4.203) i 58,2% stad zarejestrowanych w SIRZ na dzień 1 grudnia 2008 r. (4.705). Drugim próbkobranie objęto 2.057 a trzecim 718 stad świń. Badania ujawniły 84 stada zakażone wirusem choroby Aujeszkyego: 59 w pierwszym próbkobranie (2,15% zbadanych), 18 w drugim badaniu (0,87%) oraz 7 w trzecim (0,97%). Ogniska tej choroby odnotowane zostały w odpowiednich księgach związanych z rejestracją i zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, wymaganych art. 51 ust. 3 pkt 1 uozz oraz rozporządzeniem MRiRW z dnia 16 stycznia 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji związanej ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt⁷.

Likwidację choroby w stadach zakażonych prowadzono przede wszystkim metodą szczepienie-eliminacja, jedynie w roku 2008 wydano dwie decyzje o natychmiastowym uboju 22 zwierząt w dwóch zakażonych stadach.

Analiza dokumentacji dotyczącej przemieszczeń świń do/z wytypowanych do badania stad nie wykazała przypadków przemieszczania zwierząt ze stad o niższym statusie do stad o statusie wyższym.

Wystawiane świadectwa zdrowia dla świń były zgodne z wzorami zawartymi w instrukcjach Głównego Lekarza Weterynarii: nr GIWz.400/AD-1/08 z dnia 24.06.2008 r. oraz nr GIWz.400/AD-1a/09 z dnia 13.07.2009 r. w sprawie wystawiania świadectw zdrowia dla świń w obrocie krajowym.

Uwagi NIK dotyczyły:

- nieprawidłowego określenia liczby próbek do pobrania w II etapie badań, tj. na podstawie błędnie obliczonego wskaźnika obsady świń na 100 ha użytków rolnych. Skutkowało to przyjęciem wyższych norm pobierania prób w tym etapie badań, określonych w tabeli nr 14 załącznika do ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 2008 r. Konsekwencją tego było pobranie do 30 września 2009 r. zawyżonej o 320 szt. liczby próbek krwi oraz poniesienie dodatkowych kosztów w kwocie około 2,9 tys. zł. W trakcie kontroli NIK PLW polecił urzędowym lekarzom weterynarii, by od dnia 16 listopada 2009 r. w drugim badaniu tuczników pobierali próbki krwi według norm określonych w tabeli nr 13;
- zaniechania przez PLW wydawania, po każdym etapie badań, decyzji administracyjnych określających status epizootyczny stad świń odnośnie choroby Aujeszkyego, co było

⁷ Dz. U. nr 17, poz.107

niezgodne z Programem (m.in. z pkt. 3.1.1., 3.1.2. i 3.2.). Do 30 września 2009 r. na różnych etapach (jak wyżej) przebadano łącznie 5.516 stad świń. Decyzje określające status stad PLW wydał tylko w odniesieniu do 561 stad, tj. 10,2% objętych badaniami. Były to wyłącznie decyzje dla stad zakażonych oraz wolnych (urzędowo wolnych) od wirusa choroby Aujeszkyego. W pozostałych przypadkach wynikające z danego etapu badań statusy stad znajdowały odzwierciedlenie tylko w programie „vetLINK”. Decyzji takich nie wydawano po uzyskaniu ujemnych wyników I etapu badań w tuczarniach oraz I i II etapu badań w stadach zarodowych i o pełnym cyklu produkcyjnym. Nie wydawano także decyzji określających status stad w obszarze zapowietrzonym, co było niezgodne m.in. z pkt. 3.2. Programu w brzmieniu obowiązującym do 2 czerwca 2009 r. Decyzje, z wyjątkiem dotyczących stad zakażonych, PLW wydawał z istotną zwłoką w stosunku do terminów, w jakich otrzymywał z Zakładu Higieny Weterynaryjnej (ZHW) wyniki badań próbek krwi. Kontrola próby 9 decyzji w tym zakresie wykazała, że pięć z nich (55,6% badanych) zostało wydanych po upływie do 14 dni, dwie (22,2%) po 30-60 dniach, a dwie (22,2%) po upływie 60 dni od otrzymania wyników badań.

Status stada wolnego (urzędowo wolnego) od choroby Aujeszkyego był nadawany zgodnie z wymaganiami Programu dla poszczególnych rodzajów stad;

- niedokonywania przez PLW kontroli przemieszczania zwierząt podczas wydawania decyzji w sprawie nadania stadom jednego ze statusów określonych w Programie. Było to szczególnie istotne w przypadkach, gdy ze względu na znaczny upływ czasu od pobrania prób (nawet 68 dni) wzrastało ryzyko wprowadzenia do stad z ujemnym wynikiem badań zwierząt zakażonych lub o nieustalonym statusie epizootycznym odnośnie choroby Aujeszkyego.

Na sfinansowanie kosztów realizacji Programu do 30 września 2009 r. PIW wydatkował łącznie 223 tys. zł. Ponad 182,4 tys. zł (tj. 82%) przeznaczono na wynagrodzenia dla osób wyznaczonych do badania stad, z uwzględnieniem zwrotu kosztów dojazdu oraz kosztów wizytowania i dojazdów do 36 siedzib stad, w których nie pobrano prób z powodu wcześniejszej likwidacji produkcji (0,7 tys. zł).

Wynagrodzenie lekarzy za wizyty w pustych stadach wypłacano od 3 czerwca 2009 r., stosownie do zmienionego Programu, według stawki określonej w poz. 29 załącznika do rozporządzenia MRiRW z dnia 2 sierpnia 2004 r., tj. 41 zł za godzinę, przyjmując że wyznaczony lekarz weterynarii może sprawdzić dwa gospodarstwa w ciągu jednej godziny. W

ocenie NIK, przyjęta przez PLW norma czasu była zawyżona i nieadekwatna do charakteru czynności koniecznych do wykonania w pustych stadach. Czynności te ograniczały się do odnotowania w pobranym z Inspektoratu protokole: daty wizyty, czterech zer odzwierciedlających stan ogólny i poszczególnych grup technologicznych świń, adnotacji o braku świń oraz podpisów lekarza i właściciela gospodarstwa.

Na odszkodowania za zwierzęta padłe w wyniku realizacji Programu (31 szt.) i poddane ubojowi z nakazu PLW (22 szt.) wydatkowano 19 tys. zł. Kontrola 4 wypłaconych odszkodowań na kwotę 10 tys. zł wykazała, że w sprawach tych postępowano zgodnie z postanowieniami art. 49 uoizz oraz rozporządzenia MRiRW z dnia 27 kwietnia 2007 r. w sprawie trybu powoływania i odwoływania rzeczoznawców, ich kwalifikacji i wysokości przysługującego im wynagrodzenia oraz dokonywania przez nich szacowania⁸.

Odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości byli: PLW Leszek Mioduski, który kierując Inspektoratem zobowiązany był do zapewnienia wykonywania zadań PIW na terenie powiatu oraz starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt Mariusz Misiak, do którego obowiązków należało koordynowanie i nadzorowanie prac związanych z realizacją Programu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Utworzenie i bieżące prowadzenie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną w zakresie trzody chlewnej.
2. Niezwłoczne wydawanie decyzji określających statusy wszystkich zbadanych stad świń na każdym etapie badań.
3. Zapewnienie nadzoru nad przemieszczaniem zwierząt, w szczególności podczas wydawania decyzji w sprawie nadania stada statusu odnośnie choroby Aujeszkyego.
4. Określenie i nadzorowanie realizacji terminarza szczepień przez urzędowych lekarzy weterynarii.
5. Skorygowanie i przekazanie do Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii sprawozdań z realizacji Programu za sierpień i grudzień 2008 r.
6. Określenie wiarygodnej normy czasu zużywanego przez urzędowych lekarzy weterynarii na wizytowanie tzw. pustych stad.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego

⁸ Dz. U. nr 89, poz. 591

wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.